

<https://doi.org/10.31743/ppe.17116>

Bartosz Stróżewski

Status komornika sądowego w Polsce i w Niemczech – analiza prawnoporównawcza

Status of the Bailiff in Poland and Germany –
a Comparative Legal Analysis

Wprowadzenie

Komornicy sądowi pełnią obecnie istotną rolę nie tylko w obrocie gospodarczym, ale również na gruncie prawa międzynarodowego. Ze względu na ciągły rozwój i unifikację norm prawnych różnych państw warto zastanowić się nad ujednoczeniem przepisów dotyczących egzekucji, zawodu oraz statusu prawnoprawniczego komornika w państwach Unii Europejskiej (UE).

W niniejszym artykule postaram się przybliżyć organy egzekucyjne w Polsce i Niemczech, dokładając własną cegiełkę do dyskusji nad ujednoczeniem norm dotyczących zawodu komornika sądowego na poziomie europejskim. Wskażę podobieństwa i różnice w wykonywaniu zawodu polskiego i niemieckiego komornika, a następnie nakreślę węzłowe propozycje zmian. Dyskusja ta nie jest oczywiście żadnym *novum*, gdyż już w 1949 r. podczas francuskiego Krajowego Kongresu Urzędników Sądowych zaproponowano stworzenie swego rodzaju unii (Union Internationale des Huissiers de Justice, b.r.). Idea ta, choć nadal żywa, nie może doczekać się odzwierciedlenia w praktyce. Z dyskusji, która trwa od dziesiątek lat, wynika, że problem jest istotny, zarówno dla praktyków, jak i teoretyków, a globalizacja zawodu komornika jest bardzo potrzebna, aczkolwiek na gruncie prawa ciągle marginalizowana.

1. Rys historyczny

Zawód komornika w Polsce i jego miano ma prawie tysiącletni rodowód, sięgający czasów Bolesława Chrobrego. Wczesnołacińska nazwa *camera*, starogrecka *kamara* oznaczają nieogrzewaną izbę, spichrz. W językach słowiańskich słowo to ma podobny do polskiego zakres znaczeniowy, np. w dialekcie rosyjskim *komórnik* oznacza klucznik. W średniowiecznej, piastowskiej Polsce „komornikami” nazywano chłopów mających obowiązek posługi u dworu, następnie dworzan usługujących na pokojach królewskich. W kolejnych latach urząd „komorzego” polegał na zarządzaniu pokojami, sprzętami i służbą królewską. W dalszym rozwoju historycznym „komornikami”, „komorzynami” lub „komornymi” nazywano zaufanych dworzan, którym powierzano specjalne poruczenia, a już w XIII w. każdy wojewoda, kasztelan i starosta miał swego „komornika”. Pierwszym urzędem, którego nazwa brzmiała „komornik”, był zastępca wojewody, do którego obowiązków należało sprawowanie sądownictwa nad Żydami oraz pilnowanie miar i wag. Z czasem urząd ten ograniczył się do „lustracji głów żydowskich”. Określeniem „komornego” nazywano również pisarza dworskiego, będącego jednocześnie egzekutorem podatków. Oba te urzędy zanikły na przełomie XIV i XV w. (Andrzejewski, Dmucha, 2004, s. 89). W XV w. szlachta wybierała podkomorzego powiatowego, który dobierał sobie czterech komorników, będących jednocześnie geometrami, mierniczymi. Byli to sędziowie ziemscy, którzy prawdopodobnie uzurpowali sobie prawa sędziowskie, bo aż dwa ważne statuty przypominały komornikom, by nie rozsądzały sporów o mienie większe niż 20 grzywien srebra (konstytucja łęczycka z 1419 r.) i 30 grzywien (statut korczyński z 1465 r.). O wzroście znaczenia komornika jako sędziego, a zarazem egzekutora wyroków, możemy wnioskować z faktu, że od 1420 r. komornicy, jako zastępcy podkomorzego, byli również wybierani jako ci, którzy „sądzili na gruncie i rozsądzały tam sprawy”. Do końca XVIII w. nazwa „komornik” przetrwała jedynie w organizacji sądownictwa ziemskiego, choć „komornikiem sędziowskim” nazywano urzędnika przyjmującego oświadczenia do ksiąg wieczystych, a funkcje komornika we współczesnym znaczeniu wykonywał urzędnik sądowy zwany „rejentem” (Kolańczyk, 1973, s. 108 i nast.).

Wraz z wprowadzeniem w 1807 r. Kodeksu Napoleona w Księstwie Warszawskim pojawił się nowoczesny urząd komornika (szerzej zob. Sobociński, Senkowska-Gluck, 1981, s. 66-119), który przetrwał na ziemiach byłego zaboru rosyjskiego aż do 1876 r., w którym nastąpiła reorganizacja sądownictwa na terenie Królestwa Polskiego w oparciu o rosyjską ustawę z 1864 r. (zob. Załącznik nr 3 do

Wskazówek metodycznych w sprawie ustalania nazw i granic chronologicznych zespołów archiwalnych sądów, wytworzonych od XIX do XXI w., wprowadzonych decyzją Nr 22 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 10 listopada 2005 r., ZNA – 021- 8/05, s. 15).

Z kolei na terenach byłego zaboru pruskiego obowiązywało ustawodawstwo niemieckie, w którym pozycja i rola komornika była podobnie ukształtowana jak we Francji (Lubiński, 1993, s. 20; Perrot, 1992, s. 405). Natomiast na ziemiach byłego zaboru austriackiego funkcję egzekucyjną pełnił wyłącznie sąd (Andrzejewski, Dmucha, 2004; Tomalak, 2014, s. 39). Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r. system prawny był złożony z czterech różnych ustawodawstw procesowych: austriackiego, niemieckiego, rosyjskiego oraz węgierskiego (na Orawie i Spiszu). Instytucja komornika sądowego była znana głównie w procedurach cywilnych rosyjskich i niemieckich, ale nie istniała w prawie egzekucyjnym austriackim. W celu wprowadzenia jednolitego ustawodawstwa w 1919 r. powołano Komisję Kodyfikacyjną Rzeczypospolitej Polskiej. Pełna kodyfikacja sądowego prawa egzekucyjnego w Polsce miała miejsce w 1932 r. na podstawie rozporządzenia Prezydenta RP z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 1932 r. Nr 94, poz. 808). Ostatecznie zostało ono włączone do Kodeksu postępowania cywilnego z dnia 29 listopada 1930 r. (Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. z 1930 r. Nr 83, poz. 651). Nazwa zawodu komornika budziła kontrowersje i niejednoznaczne skojarzenia. W okresie międzywojennym w Polsce pojawili się także prywatni egzekutorzy długów, charakteryzujący się niskim poziomem moralnym i brutalnością egzekucji. Mimo próśb urzędników odpowiedzialnych za egzekucję, by zmienić nazwę zawodu na „komisarz sądowy”, zmiana ta nie doszła do skutku. Proces egzekucji w czasie II wojny światowej był podporządkowany regulacjom okupanta. Komornicy byli wykorzystywani do prowadzenia represji wobec polskiej ludności, w tym do konfiskaty mienia osób żydowskiego pochodzenia. Egzekucje w tym czasie były często brutalne i pozbawione jakichkolwiek standardów sprawiedliwości. W pierwszych latach powojennych komorników obowiązywały przepisy z lat 20. i 30. XX w. Ten stan trwał aż do lat 60. XX w., kiedy to weszło w życie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 grudnia 1960 r. o komornikach (Dz. U. z 1961 r. Nr 13 poz. 66.). Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882) oraz jej zmiany z 2001 r. były kluczowymi reformami wprowadzającymi znaczące zmiany w systemie egzekucji sądowej w Polsce. Ustawa ta była efektem wieloletnich prac prowadzonych w ramach reformy postępowania cywilnego, zainicjowanej przez powołanie w 1986 r. Komisji do spraw reformy

prawa cywilnego. Ostateczny kształt regulacji był owocem współpracy Komisji Kodyfikacji Prawa Cywilnego oraz rządowej i Sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Ustawa wprowadziła nowy status komorników sądowych jako funkcjonariuszy publicznych działających przy sędzie rejonowym oraz ustaliła nowe zasady finansowania egzekucji. Komornik stał się również pracodawcą dla osób zatrudnionych w jego kancelarii.

Zawód komornika w Niemczech ma także zawiłą i trudną do jednolitego ujęcia historię, ponieważ do XIX w. państwo niemieckie nie istniało jako spójna struktura administracyjna, lecz były to osobne księstwa. Postępowanie cywilne regulowały dwa rodzaje prawa: tzw. prawo zwyczajowe (*Gemeines Recht*), będące spuścizną prawa rzymskiego i obowiązujące we wszystkich regionach ówczesnych Niemiec, oraz liczne prawa landowe (*Landesrecht*), sięgające średniowiecza. Generalnie procesy prowadzono w formie akt, aczkolwiek w postępowaniu ustnym stosowano dawne przepisy stanowe, ponieważ obywatele, w tym osoby posiadające wiedzę prawniczą, nie umiały czytać i pisać. W postępowaniach cywilnych ważną rolę pełnił *Frontbote*, prekursor dzisiejszego komornika (niem. *Gerichtsvollzieher*). Od średniowiecza był on urzędnikiem egzekwującym dla hrabiego. Z biegiem czasu zawód ten ewoluował do komornika, będącego już urzędnikiem egzekwującym orzeczenia sądowe. Można mu było powierzać zadania administracyjne, np. pobieranie podatków. W niektórych miastach pełnili oni m.in. funkcje sędziów w drobnych procesach, nadzorowali miejskie prostytutki w ramach tzw. *Guten Policey* (dobrej policji). Warto jednak zaznaczyć, że obowiązki ówczesnych prekursorów komornika były bardzo zróżnicowane, w zależności od regionu (Rose, 2019, s. 11). Pod koniec XVIII w. proces konsolidacji doprowadził do podjęcia prób ujednoczenia i kodyfikacji prawa w całym kraju. W Prusach wydano dokument Sądu Generalnego dla Prus (niem. *Allgemeine Gerichtsordnung für preußischen Staaten*, AGO), który miał stanowić opozycję dla prawa powszechnego (niem. *Allgemeines Landrecht*). Dokument AGO wyróżnił tzw. *Gerichtsboten* (posłańców sądowych) oraz *Exekutoren* (wykonawców), będących faktycznymi urzędnikami sądowymi, którzy wykonywali egzekucje z majątku (Rose, 2019, s. 12–13). Ówczesny komornik był jednak wciąż bardzo zależny od sądu i ograniczony w swoich działaniach, stąd – podobnie jak w Polsce – nie były wymagane wysokie kwalifikacje zawodowe.

Istotny wpływ na rozwój tego zawodu miały wydarzenia we Francji, związane z rewolucją francuską oraz nowym porządkiem prawnym, który nastąpił po wejściu w życie Kodeksu Napoleona. Istniejący już wcześniej we Francji *huissier* miał historycznie podobne korzenie co niemiecki *Fronbote* (Rose, 2019, s. 15–16). Francuskiego urzędnika wyróżniała większa niezależność i okazywany

szacunek, wynikający z wyższej pozycji społecznej i majątkowej. W wyniku rewolucji francuskiej oraz podbojów Napoleona instytucja francuskiego *huissier* przywędrowała do Niemiec. To, co odróżniało go od pruskiego egzekutora, to przede wszystkim fakt, że podlegał on tylko nadzorowi prawnemu, nie był natomiast związany żadnymi instrukcjami. W połowie XIX w., w wyniku industrializacji i szerzenia się kapitalistycznego społeczeństwa obywatelskiego, w wielu częściach dzisiejszych Niemiec (m.in. w Królestwie Hanoweru czy Księstwie Nassau) nastąpił rozwój i transformacja zawodu komornika. Francuski model egzekucji w 1869 r. został przyjęty także w Księstwie Bawarii. Przełomowym punktem w historii egzekucji niemieckiej było oczywiście zjednoczenie Niemiec i powstanie Rzeszy Niemieckiej, w wyniku czego doszło do ujednoczenia prawa (Rose, 2019, s. 19–20). W 1879 r. weszły w życie: Kodeks prawa cywilnego (niem. Zivilprozessordnung, ZPO) oraz ustawa o ustroju sądów powszechnych (niem. Gerichtsverfassungsgesetz, GVO; Rose, 2019, s. 22). Dzięki tym dokumentom urząd komornika zyskał jednolite dla całego państwa podstawy prawne. W tym okresie komornicy pozostawali nadal urzędnikami państwowymi. Powstały także funkcjonujące do dziś rewiry komornicze, a wymaganiem koniecznym do wykonywania zawodu było odbycie służby wojskowej i półrocznego, zwieńczonego egzaminem, przygotowania do zawodu.

Pierwsze związki zawodowe zrzeszające komorników na terenie Rzeszy utworzono na początku XX w. Pruski Związek Komorników (1901 r.) rozpoczął organizację licznych zjazdów i spotkań zawodowych. W czasie I wojny światowej wielu komorników zaciągnęło się do armii, a pozostali przejęli okręgi komornicze, w których tamci działali. Po wojnie wielu komorników z terenów, które po niemieckiej przegranej przypadły odrodzonej, niepodległej Polsce, straciło pracę i musiało przenieść się w inne części Republiki Weimarskiej. W tym okresie nastąpił globalny kryzys gospodarczy, który dotknął również komorników. Egzekucje rosły z roku na rok. W 1930 r. ich liczba wynosiła 162 000, jednakże 40% z nich nie mogło dojść do skutku (Rose, 2019, s. 54). Podczas egzekucji często dochodziło do rękoczynów, a komornicy powoli nie byli w stanie zarobić na własne utrzymanie i tracili pracę. System egzekucyjny III Rzeszy przesiąknął nacjonalistycznymi i socjalistycznymi wpływami oraz stał się „pomocnymi dłońmi” Narodowosocjalistycznej Niemieckiej Partii Robotników (NSDAP). Zawód komornika został upolityczniony. Komornicy odegrali również rolę w odbieraniu majątków Żydom (Zare-Hamedani, 2019, s. 98–99). Po II wojnie światowej Niemcy zostały podzielone na Niemcy Wschodnie i Niemcy Zachodnie, co miało wpływ na postępowanie egzekucyjne. W okresie powojennym środowisko komornicze prowadziło ożywioną dyskusję na temat tego, jaką formę

i status powinien mieć zawód komornika. Niemcy zjednoczyły się 3 października 1990 r., skutkiem czego przejęto prawo obowiązujące wcześniej w Republice Federalnej Niemiec (RFN). Na unifikację niemieckiego prawa egzekucyjnego ogromny wpływ miało wówczas Niemieckie Stowarzyszenie Komorników (Deutscher Gerichtsvollzieher Bund, DGVB), które forsowało ujednoczenie prawa egzekucyjnego we wszystkich landach niemieckich (Gietman, Hesterberg, 2019, s. 170).

Zarówno polską, jak i niemiecką historię zawodu komornika, a co za tym idzie postępowanie egzekucyjne, można uznać za burzliwe. Warto wspomnieć w tym miejscu o systemie instytucji komornika sądowego we Francji (który ma swe korzenie w średniowieczu) – w ujęciu historycznym ma ona największy dorobek, stanowiąc jednocześnie model dla innych krajów europejskich, w tym także dla Polski. Mimo wielu różnic spowodowanych odmienną historią, ustrojem i geopolityką dostrzega się elementy podobne, chociażby znaczący wpływ modelu francuskiego i Kodeksu Napoleona na kształtowanie się egzekucji. Przeplatające się zdarzenia historyczne, czasy zaborów oraz fakt, że Polska i Niemcy to kraje sąsiadujące ze sobą, stanowią niepodważalny dowód, że Niemcy były swego rodzaju transmitterem dla polskiego systemu egzekucji, który rozwinął się w podobnym kierunku, co system francuski. Cezurą w historii egzekucji obu państw był przełom XVIII i XIX w. oraz mające w tym okresie miejsce wydarzenia rewolucyjne we Francji. Dziś w Polsce działa 2198 komorników (Krajowa Rada Komornicza, 2022, stan na 3.06.2022), zatem jeden komornik przypadał na nieco ponad 17 000 obywateli. Z kolei w Niemczech czynnych zawodowo było 4239 komorników (Deutscher Gerichtsvollzieherbund, 2023, s. 236, stan na 2022 r.), a więc przy 83,2 mln ludności jeden komornik przypada na około 19 200 obywateli.

2. Model wykonywania zawodu komornika w Polsce i w Niemczech

W europejskim systemie prawnym przeważają dwa modele wykonywania zawodu komornika sądowego. Jest on prywatnym przedsiębiorcą lub urzędnikiem państwowym. W Polsce profesja komornika jest zawodem dość hybrydowym – żaden inny zawód prawniczy nie posiada takiej konstrukcji. Komornik sądowy jest urzędnikiem państwowym, funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym (art. 2 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1691 z późn. zm.; dalej: u.k.s.), ale równocześnie

jest też prywatnym przedsiębiorcą, prowadzącym własną działalność gospodarczą, zatrudniającym pracowników, a bilans zysków i strat z prowadzonej firmy stanowi jego wyłączne ryzyko (art. 7 u.k.s.).

W Niemczech status zawodowy komornika sądowego jest bardzo zbliżony do polskiego. Komornik jest urzędnikiem administracji sądowej średniego szczebla i niezależnym organem wymiaru sprawiedliwości. Działa na własny rachunek. W ujęciu węzłowym można stwierdzić, iż pod względem modelu wykonywania zawodu Polska i Niemcy przyjęły bardzo podobne rozwiązania.

Komornik niemiecki jako funkcjonariusz odpowiedzialny za egzekucję tytułów wykonawczych w sprawach cywilnych posiada uprawnienia do prowadzenia egzekucji, zwłaszcza w odniesieniu do majątku ruchomego. W zakresie swoich kompetencji ma prawo umożliwienia dłużnikowi regulowania zobowiązań w formie rat, równocześnie dbając o efektywność postępowania egzekucyjnego i dążąc do zawarcia ugody. Do kluczowych zadań komornika w Niemczech należy: przyjmowanie od dłużnika złożonych pod przysięgą oświadczeń majątkowych; wydawanie zarówno ruchomości, jak i nieruchomości (np. w przypadku eksmisji); doręczanie dokumentów niezbędnych do skutecznej realizacji egzekucji; wykonywanie nakazów zabezpieczenia majątku oraz zarządzeń tymczasowych; wykonywanie nakazów aresztowania (Dütz, 1973, s. 11).

Zgodnie zaś z ustawodawstwem polskim (art. 3 ust. 3 i 4 u.k.s.):

3. Komornikom powierza się następujące zadania:

- 1) wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz zabezpieczenie roszczeń, w tym europejskich nakazów zabezpieczenia na rachunku bankowym, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.);
- 2) wykonywanie innych tytułów wykonawczych oraz tytułów egzekucyjnych, które podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej bez zaopatrywania ich w klauzulę wykonalności;
- 2a) wykonywanie postanowień o zabezpieczeniu środka dowodowego oraz postanowień nakazujących wydanie środka dowodowego w postępowaniu w sprawach własności intelektualnej;
- 3) wykonywanie postanowień o zabezpieczeniu spadku lub sporządzanie spisu inwentarza;
- 4) wykonywanie zadań określonych w innych ustawach.

4. Komornik, poza zadaniami określonymi w ust. 3, wykonuje następujące czynności:
- 1) na zlecenie sądu albo wniosek powoda zobowiązanego przez sąd na podstawie art. 1391 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego – osobiście doręcza bezpośrednio adresatowi zawiadomienia sądowe, pisma procesowe oraz inne dokumenty sądowe za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty, albo stwierdza, że adresat pod podanym adresem nie zamieszkuje;
 - 1a) na zlecenie podmiotu, o którym mowa w pkt 1, podejmuje czynności zmierzające do ustalenia aktualnego adresu zamieszkania adresata;
 - 2) sporządza protokół stanu faktycznego;
 - 3) na wniosek organizatora licytacji – sprawuje urzędowy nadzór nad dobrowolnymi publicznymi licytacjami, z przybiciem najniższej lub najwyższej oferty.

Do środków egzekucyjnych pozostających do dyspozycji komornika w Niemczech należą:

- zajęcie rzeczy (niem. *Pfändung*);
- eksmisja (niem. *Räumung*); komornik ma prawo wydawać zarówno ruchomości, jak i nieruchomości, co obejmuje procedurę eksmisji w przypadku niewywiązania się dłużnika z obowiązków;
- zajęcie wierzytelności i innych praw majątkowych dłużnika (w szczególności zajęcie wynagrodzenia za pracę);
- zobowiązanie dłużnika do złożenia oświadczenia majątkowego (niem. *Vermögensauskunft*);
- zastosowanie środków przymusu (niem. *Zwangsmassnahmen*) służących zapewnieniu podjęcia lub zaniechania określonego działania; jako przykład można podać w tym miejscu nakaz aresztowania (niem. *Haftbefehl*), który komornik może wystawić w sytuacji, gdy dłużnik odmawia złożenia oświadczenia majątkowego;
- licytacja przymusowa (niem. *Zwangsversteigerung*);
- zarząd przymusowy (niem. *Zwangsverwaltung*; Müller, 2008).

Komornicy w Polsce dysponują podobnymi środkami egzekucyjnymi, do których należą:

- egzekucja z ruchomości (art. 844–879 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.; dalej: k.p.c.),
- egzekucja z nieruchomości (art. 921–1013 k.p.c.),
- egzekucja z wynagrodzenia (art. 880–888 k.p.c.),
- egzekucja z wierzytelności (art. 895–905 k.p.c.),
- egzekucja z innych praw majątkowych dłużnika (art. 909–912 k.p.c.),

- egzekucja ze statków morskich (art. 1014–1022 k.p.c.),
- egzekucja z rachunków bankowych (art. 889–893 k.p.c.).

Z analizy przedstawionych informacji wynika, że podobieństwa między Polską a Niemcami w zakresie środków egzekucyjnych są dość znaczne, choć istnieją również pewne różnice. Zarówno polski system prawny, jak i niemiecki umożliwiają komornikowi zajęcie wierzytelności i innych praw majątkowych dłużnika; pozwalają na zajęcie zarówno ruchomości, jak i nieruchomości dłużnika w celu egzekucji; stosują procedurę licytacji przymusowej w celu zaspokojenia wierzytelności; pozwalają na zarząd przymusowy nieruchomości w przypadku egzekucji. Ponadto systemy prawne obu państw umożliwiają komornikowi zajęcie wynagrodzenia dłużnika w celu zaspokojenia wierzytelności oraz przewidują obowiązek złożenia oświadczenia majątkowego przez dłużnika.

3. Podstawa prawna działalności komorników w Polsce i w Niemczech

Aspekt ewentualnej unifikacji postępowań egzekucyjnych poprzez ujednoczenie przepisów, np. na terenie Unii Europejskiej, jest kontrowersyjny, ponieważ każde państwo korzysta ze swoich przepisów wewnętrznych. W Polsce są to: Kodeks postępowania cywilnego, ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych (Tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 377) oraz ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych. Niemiecki komornik pracuje w oparciu o: ustawę o komornikach (Geschäftsanweisung für Gerichtsvollzieher [GVGA], 2013), ustawę o kosztach komorniczych (Gesetz über Kosten der Gerichtsvollzieher [GvKostG], 2021), Kodeks postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung [ZPO], 1950) oraz prawo poszczególnych krajów związkowych. Podlega on nadzorowi dyrektora (*Direktor*) lub prezesa (*Präsident*) właściwego dla niego sądu rejonowego. W Polsce natomiast nadzór nad komornikami sprawują: prezes sądu rejonowego właściwego ze względu na siedzibę kancelarii komornika, właściwa izba komornicza oraz Krajowa Rada Komornicza. Komornicy w obu krajach pozostają niezależni w wykonywaniu tytułów wykonawczych; nie można na nich wpływać w drodze nadzoru służbowego. Czynności i faktury komornika mogą być zaskarżane w drodze skargi (w Polsce na podstawie art. 767 k.p.c., natomiast w Niemczech – § 766 ZPO). To samo dotyczy sytuacji, gdy komornik odmówi wykonania nakazu. W obu przypadkach to właściwy sąd rejonowy rozstrzyga złożone skargi na czynności komornika.

Wydaje się niemożliwym pogodzenie tak wielu różnych aktów prawnych, aby stworzyć tzw. unię komorniczą. Rozwiązaniem mogłaby się okazać współpraca międzynarodowa komorników w konkretnej sprawie, czyli na zasadzie współdziałania państwa, na którego terytorium toczy się postępowanie egzekucyjne, ze swoim odpowiednikiem za granicą. Przykładowo – komornik z Polski zwraca się z prośbą do swojego niemieckiego kolegi o pomoc w wyegzekwowaniu świadczenia alimentacyjnego od polskiego obywatela przebywającego na stałe na terenie Niemiec. Obecnie taka egzekucja jest niemożliwa, a osoba stale mieszkająca za granicą w sposób skuteczny uchyla się od egzekucji.

W Polsce przynależność do organizacji zawodowej jest obligatoryjna. Każdy komornik musi przynależeć do właściwej miejscowo izby komorniczej, których jest jedenaście. Nadrzędna nad izbami pozostaje Krajowa Rada Komornicza. W Niemczech nie ma systemu izb komorniczych (komornicy są urzędnikami państwowymi), lecz tworzą oni grupy interesów. Większość z nich należy do Niemieckiego Stowarzyszenia Komorników¹ (DGVB), które z kolei jest członkiem Niemieckiego Stowarzyszenia Urzędników Państwowych (Deutscher Beamtenbund; dbb beamtenbund und tarifunion, b.r.). Wydaje ono czasopismo *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung* (DGVZ), które skierowane jest do komorników sądowych w Niemczech. W miesięczniku tym publikowane są artykuły dotyczące m.in. zagadnień związanych z pracą komorników sądowych, aktualnościami prawnymi, nowościami w zakresie egzekucji sądowej, a także rozwoju zawodu komornika.

4. Tytuł wykonawczy

Tytuł wykonawczy zajmuje centralną pozycję w prawie egzekucyjnym i procesowym oraz stanowi podstawę prawną do przyznania prawa do egzekwowania roszczenia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego we wszystkich krajach. Tytuły wykonawcze nie są takie same w całej UE, choć można wyróżnić kilka ogólnych kategorii. Co istotne, dokument ten musi spełniać określone wymogi, aby można go było uznać za dowód i podstawę egzekucji. W szczególności musi zawierać wystarczająco szczegółowe informacje o stronach, tj. wierzycielu i dłużniku oraz o treści, charakterze i zakresie zobowiązania.

¹ Niemieckie Stowarzyszenie Komorników (DGVB) prowadzi swoją stronę internetową (<https://dgyb.de>), na której znaleźć można m.in. statut stowarzyszenia, ogólne informacje na jego temat, regionalne oddziały (w konkretnych landach) oraz opis działań społecznych organizacji.

W Polsce podstawą, która legitymizuje komornika do działania, jest tytuł wykonawczy – dokument urzędowy stwierdzający uprawnienie wierzyciela do prowadzenia przeciwko dłużnikowi egzekucji. Składa się on z dwóch elementów: tytułu egzekucyjnego oraz klauzuli wykonalności. Inaczej mówiąc, tytuł wykonawczy to tytuł egzekucyjny zaopatrzony w klauzulę wykonalności. Mówi o nim wprost art. 776 k.p.c. Klauzula wykonalności, najprościej rzecz ujmując, to potwierdzenie sądu, że wyrok może być wykonany na drodze egzekucji przez komornika. Klauzula wykonalności nie tworzy nowego prawa, a jedynie potwierdza, że dany „tytuł egzekucyjny” (wyrok prawomocny) nadaje się do wykonania. W Polsce wyróżniamy następujące tytuły wykonawcze (art. 777 § 1 k.p.c.):

- 1) orzeczenie sądu prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu, jak również ugoda zawarta przed sądem;
- 1^f) orzeczenie referendarza sądowego prawomocne lub podlegające natychmiastowemu wykonaniu;
- 2) (uchylony)
- 2^f) (uchylony)
- 3) inne orzeczenia, ugody i akty, które z mocy ustawy podlegają wykonaniu w drodze egzekucji sądowej;
- 4) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej lub wydania rzeczy oznaczonych co do gatunku, ilościowo w akcie określonych, albo też wydania rzeczy indywidualnie oznaczonej, gdy w akcie wskazano termin wykonania obowiązku lub zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie;
- 5) akt notarialny, w którym dłużnik poddał się egzekucji i który obejmuje obowiązek zapłaty sumy pieniężnej do wysokości w akcie wprost określonej albo oznaczonej za pomocą klauzuli waloryzacyjnej, gdy w akcie wskazano zdarzenie, od którego uzależnione jest wykonanie obowiązku, jak również termin, do którego wierzyciel może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności;
- 6) akt notarialny określony w pkt 4 lub 5, w którym niebędąca dłużnikiem osobistym osoba, której rzecz, wierzycielność lub prawo obciążone jest hipoteką lub zastawem, poddała się egzekucji z obciążonego przedmiotu w celu zaspokojenia wierzycielności pieniężnej przysługującej zabezpieczonemu wierzycielowi.

W Republice Federalnej Niemiec tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądowe lub urzędowe o charakterze wykonawczym. Tytuł ten uprawnia do egzekwowania roszczeń pieniężnych i wydania mienia, a także do podjęcia działań lub zaniechania ich w drodze przymusowej egzekucji zgodnie z Kodeksem

postępowania cywilnego (ZPO), jeżeli został zaopatrzony w klauzulę wykonalności i doręczony dłużnikowi. Egzekucja komornicza może zostać wszczęta tylko wtedy, gdy osoby, na rzecz których i przeciwko którym ma ona nastąpić, są wymienione w orzeczeniu lub w dołączonej do niego klauzuli wykonalności, a orzeczenie zostało już doręczone lub jest doręczane w tym samym czasie (Müller, 2008, s. 4–10).

Przymusowa egzekucja zgodnie z § 720a ZPO może rozpocząć się tylko wtedy, gdy orzeczenie i tytuł egzekucyjny zostały doręczone z co najmniej dwutygodniowym wyprzedzeniem. Zgodnie z orzecznictwem Federalnego Trybunału Sprawiedliwości (Bundesgerichtshof [BGH], 1993, IX ZR 244/92, 124, 164) dłużnik może zwrócić się do sądu o stwierdzenie niedopuszczalności egzekucji na podstawie niewystarczająco szczegółowego tytułu zgodnie z § 767 ZPO.

Najważniejszymi tytułami egzekucyjnymi są prawomocne wyroki, niektóre postanowienia sądowe, tytuły wykonawcze, ugody sądowe oraz odpisy aktów notarialnych opatrzone klauzulą wykonalności (Müller, 2008, s. 11–18). Należy wymienić w szczególności:

- prawomocne orzeczenia zgodnie z § 704 ZPO, które są prawnie wiążące (§ 705 ZPO) lub tymczasowo podlegające wykonaniu (§ 708 i nast. ZPO);
- tytuły zgodnie z § 794 ZPO, w tym ugody sądowe zawarte w celu rozstrzygnięcia sporu prawnego;
- decyzje dotyczące oceny kosztów;
- decyzje stwierdzające wykonalność orzeczeń arbitrażowych, pod warunkiem, że decyzje te są ostateczne lub zostały uznane za podlegające tymczasowej wykonalności;
- dokumenty sporządzone w wymaganej formie przez sąd niemiecki lub przez niemieckiego notariusza w granicach jego uprawnień urzędowych, pod warunkiem, że dłużnik poddał się w dokumencie natychmiastowej egzekucji w odniesieniu do roszczenia, które ma zostać wskazane;
- tytuły, którym nadano zaświadczenie Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego w innym państwie członkowskim UE zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz. Urz. UE L 143 z 30.04.2004, s. 38–62);
- tytuły, którym nadano klauzulę wykonalności w innym państwie członkowskim UE zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych;

- orzeczenia innego państwa członkowskiego UE, które mają być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz. Urz. UE L 351 z 20.12.2012, s. 1–32).

Podobieństwa między Polską a Niemcami w zakresie środków egzekucyjnych obejmują przede wszystkim stosowanie tytułów wykonawczych, które legitymizują działania komorników. W obu państwach istnieje konieczność posiadania odpowiedniego dokumentu urzędowego, potwierdzającego uprawnienia wierzyciela do prowadzenia egzekucji przeciwko dłużnikowi. Jednak mimo znacznych podobieństw w ogólnych zasadach egzekucji Polska i Niemcy różnią się w szczegółowych kwestiach proceduralnych oraz wymogach dotyczących tytułów wykonawczych, co oczywiście wynika z odmiennych systemów prawnych.

5. Europejski Tytuł Egzekucyjny oraz międzynarodowe postępowanie egzekucyjne

Za pewnego rodzaju łącznik egzekucyjny w krajach UE możemy uznać Europejski Tytuł Egzekucyjny (ETE), który został powołany do życia rozporządzeniem (WE) nr 805/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 805/2004, 2004). Jak uważa Mikołajewska, ETE zrodził się z potrzeby ujednoczenia i usprawnienia wykonalności decyzji sądowych w UE (Mikołajewska, 2010, s. 240). Przepisy odnoszące się do rozporządzenia (UE) nr 655/2014 (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych, Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, s. 59–92), które reguluje transgraniczne dochodzenie roszczeń między państwami członkowskimi UE, można znaleźć w niemieckim prawie egzekucyjnym w § 946 i nast. ZPO, natomiast w prawie polskim – w art. 795 k.p.c. Posiadając ETE, wierzyciel ma prawo dochodzić swoich wierzytelności od dłużnika, który przebywa za granicą lub jest zagranicznym podmiotem. Realnie więc wierzyciel posiadający ETE może dochodzić spłaty na terenie obcego państwa bezpośrednio u lokalnego komornika, z pominięciem procedury sądowej.

Jednakże problemem jest nie tyle sama egzekucja poza granicami własnego kraju, a brak współpracy między komornikami w krajach UE. Wynika to m.in. z bariery językowej, niejasnych przepisów europejskich i braku znajomości zagranicznego prawa egzekucyjnego. Stan ten potwierdzają wyniki badań przeprowadzonych w 2018 r. przez Brandenburskie Centrum Konsumenckie (Die Verbraucherzentrale Brandenburg, 2018).

Biorąc pod uwagę ciągły rozwój gospodarczy, współpracę firm polskich i niemieckich oraz migrację Europejczyków, warto się zastanowić, na jakiej płaszczyźnie możliwe byłoby przeprowadzenie umiędzynarodowienia postępowania egzekucyjnego. Można rozważyć np.:

- stworzenie systemu teleinformatycznego umożliwiającego kontakt między komornikami w celu m.in. wymiany danych dotyczących dłużników, np. miejsca pobytu;
- ratyfikowanie przez kraje UE wspólnej ustawy dotyczącej egzekucji międzynarodowej;
- możliwość prowadzenia postępowania egzekucyjnego bez konieczności wydania europejskiego nakazu zapłaty;
- powołanie instytucji przekazania postępowania egzekucyjnego między komornikami z różnych krajów bez konieczności występowania o ETE;
- możliwość zajęcia rachunków bankowych dłużnika w bankach zagranicznych;
- możliwość zajęcia wynagrodzenia dłużnika u zagranicznego pracodawcy.

Zakończenie

W celu usprawnienia międzynarodowej współpracy między komornikami można zaproponować różne środki i rozwiązania, wśród których kluczowym elementem powinno być wprowadzenie praktycznych inicjatyw doświadczonych praktyków zajmujących się egzekucją. Konieczne jest wypracowanie takich propozycji, które miałyby na celu zlikwidowanie przeszkód i ułatwienie efektywnej współpracy w transgranicznych sprawach egzekucyjnych, szczególnie w krajach tak mocno związanych gospodarczo i demograficznie, jak Polska i Niemcy. Należy wyeksponować wagę egzekucji międzynarodowej i jej korzyści, ale również konsekwencji, które ze sobą niesie.

Prawo egzekucyjne jest nie tylko trudne legislacyjnie, ale też zawiłane historycznie. Unifikacja mogłaby przyczynić się do sprawniejszej egzekucji, zarówno ze względu na oszczędności finansowe oraz czasowe, jak i zacieśnienie współpracy między państwami członkowskimi UE oraz ich organami prawnymi.

Na drodze konsensusu należą zatem dążyć do ujednolicenia przepisów, by stworzyć międzynarodowe postępowania egzekucyjne. Przedstawiciele krajowych rad komorniczych (lub ich odpowiedników) mogliby powołać, wzorem komisji krajowych, tzw. komisję kodyfikacyjną, która podjęłaby się trudu stworzenia jednolitego prawa, będącego regulacją wszystkich porządków prawnych występujących w UE. Regulacje prawne umożliwiające współpracę między komornikami z różnych krajów wydają się w XXI w. nieuniknione, dlatego pierwszym krokiem tej harmonizacji powinno być stosowanie podobnych instrumentów interpretacji przepisów prawa.

Bibliografia

Akty prawne

- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 listopada 1930 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. z 1930 r. Nr 83, poz. 651.
- Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. – Prawo o stowarzyszeniach, Dz. U. z 1932 r. Nr 94, poz. 808.
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882.
- Ustawa z dnia 28 lutego 2018 r. o kosztach komorniczych, tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 377.
- Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1691 z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 grudnia 1960 r. o komornikach, Dz. U. z 1961 r. Nr 13 poz. 66.
- Zivilprozessordnung [ZPO], Ausfertigungsdatum: 12.09.1950, zuletzt geändert durch Art. 6 G v. 8.10.2023 I Nr. 272 [Kodeks postępowania cywilnego, data wejścia w życie: 12.09.1950, ostatnia zmiana w art. 6 G v. 8.10.2023 I nr 272].
- Gesetz über Kosten der Gerichtsvollzieher [Gerichtsvollzieherkostengesetz, GvKostG], Ausfertigungsdatum: 19.04.2001, zuletzt geändert durch Art. 20 G v. 5.10.2021 I 4607 [Ustawa o kosztach komorniczych (GvKostG), data wydania: 19.04.2001 r., ostatnia zmiana w art. 20 G z dnia 5.10.2021 r. I 4607].
- Geschäftsanweisung für Gerichtsvollzieher [GVGA], Bundeseinheitliche Neufassung, von den einzelnen Landesjustizverwaltungen beschlossen, zB in NRW durch AV d. JM vom 9. August 2013 (2344 – Z. 124.1) – JMBL. NRW, S. 210 – in der Fassung der AV d. JM vom 16. Oktober 2018 (2344 – Z. 124.1) – JMBL. NRW, S. 267, in Kraft getreten am 1. Dezember 2018 [Przepisy postępowania dla komorników sądowych

(GVGA), jednolita nowa wersja, przyjęta przez organy wymiaru sprawiedliwości poszczególnych krajów związkowych, np. w Nadrenii Północnej-Westfalii przez AV d. JM z dnia 9 sierpnia 2013 r. (2344 – Z. 124.1) – JMBL. NRW, s. 210 – w wersji AV d. JM z dnia 16 października 2018 r. (2344 – Z. 124.1) – JMBL. NRW, s. 267, weszła w życie w dniu 1 grudnia 2018 r.].

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 805/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych, Dz. Urz. UE L 143 z 30.04.2004, s. 38–62.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona), Dz. Urz. UE L 351 z 20.12.2012, s. 1–32.

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 655/2014 z dnia 15 maja 2014 r. ustanawiające procedurę europejskiego nakazu zabezpieczenia na rachunku bankowym w celu ułatwienia transgranicznego dochodzenia wierzytelności w sprawach cywilnych i handlowych, Dz. Urz. UE L 189 z 27.06.2014, s. 59–92.

Pozostałe źródła

Bundesgerichtshof (Entscheidungen des Bundesgerichtshofs), 18.11.1993, IX ZR 244/92 [Orzeczenia Federalnego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 18 listopada 1993, IX ZR 244/92]. Pobrano z <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=18.11.1993&Aktenzeichen=IX%20ZR%20244/92> (14.06.2024).

Deutscher Gerichtsvollzieherbund [Niemieckie Stowarzyszenie Komorników]. (2023). Statistik über die Geschäftstätigkeit und den Personalbestand der Gerichtsvollzieher 2022. *Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung*, 138, 236. Pobrano z https://cdn-assetservice.ecom-api.beck-shop.de/productattachment/register/15358749/20397601_dgvz_registerheft_2023.pdf (10.06.2024).

dbb beamtenbund und tarifunion [oficjalna strona internetowa Niemieckiego Stowarzyszenia Urzędników Państwowych]. (b.r.). Pobrano z <https://www.dbb.de/> (20.01.2024).

Deutsche Gerichtsvollzieher Zeitung [oficjalna strona internetowa czasopisma]. (b.r.). Pobrano z <https://rsw.beck.de/zeitschriften/dgvz> (20.01.2024).

Krajowa Rada Komornicza. (2022). Dane statystyczne. Pobrano z https://www.komornik.pl/?page_id=189 (20.01.2024).

Union Internationale des Huissiers de Justice [the International Union of Judicial Officers (UIHJ)]. (b.r.). Pobrano z <https://www.uihj.com/about-us-2/introduction/> (20.01.2024).

Die Verbraucherzentrale Brandenburg [Brandenburskie Centrum Konsumentekie]. (2018).

Die Durchsetzung von grenzüberschreitenden Verbraucheransprüchen in der Praxis. Ergebnisse einer Untersuchung: Deutsche Perspektive [Dochodzenie transgranicznych roszczeń konsumenckich w praktyce. Wyniki badania: Perspektywa niemiecka]. Pobrano z https://www.verbraucherzentrale-brandenburg.de/sites/default/files/2019-05/Studienergebnisse_Durchsetzung-grenzueberschreitender-Verbraucheransprueche-in-der-Praxis_VIZ_2018.pdf (20.01.2024).

Załącznik nr 3 do Wskazówek metodycznych w sprawie ustalania nazw i granic chronologicznych zespołów archiwalnych sądów, wytworzonych od XIX do XXI w., wprowadzonych decyzją Nr 22 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 10 listopada 2005 r., ZNA – 021-8/05, s. 13–21. Pobrano z <https://www.gov.pl/web/archiwa/rok-20014> (14.06.2024).

Literatura

Andrzejewski, T. J., Dmuch, B. K. (2004). Działalność komorników sądowych w Zielonej Górze. *Studia Zielonogórskie*, 10, 89–98.

Gietman, W., Hesterberg, H. (2019). Das deutsche Gerichtsvollzieherwesen nach 1990. W: M. Görtemaker, K. Hübener (red.), *Schwert der Justiz. Das Gerichtsvollzieherwesen in Deutschland von 1800 bis zur Gegenwart* (s. 169–198). Berlin-Brandenburg: BeBra Wissenschaft Verlag.

Dütz, W. (1973). *Der Gerichtsvollzieher als selbständiges Organ der Zwangsvollstreckung. Eine organisations- und aufsichtsrechtliche Studie*. Berlin: Duncker & Humblot.

Kolańczyk, K. (1973). *Prawo rzymskie*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Lubiński, K. (1993). *Problemy reformy urzędu komornika sądowego*. Toruń: Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa „Dom Organizatora”.

Mikołajewska, K. (2010). Europejski Tytuł Egzekucyjny jako gwarancja wykonalności decyzji sądowych w Unii Europejskiej. *Wrocławskie Studia Erazmiańskie. Zeszyty Studenckie*, 5, 240–250.

Müller, F. (2008). *Vollstreckungsrecht I* (wyd. 11). Münster: Alpmann und Schmidt.

Perrot, R. (1992). *Institutions judiciaires*. Paris: Montchrestien.

Rose, W. (2019). Gerichtsvollzieher in Deutschland 1800–1933. W: M. Görtemaker, K. Hübener (red.), *Schwert der Justiz. Das Gerichtsvollzieherwesen in Deutschland von 1800 bis zur Gegenwart* (s. 11–58). Berlin-Brandenburg: BeBra Wissenschaft Verlag.

Sobociński, W., Senkowska-Gluck, M. (1981). Księstwo Warszawskie. W: J. Bardach, M. Senkowska-Gluck (red.), *Historia państwa i prawa Polski*. T. 3: *Od rozbiórów do uwłaszczenia* (s. 66–119). Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

Tomalak, W. (2014). *Status ustrojowy i procesowy komornika sądowego*. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.

Zare-Hamedani, N. (2019). Gerichtsvollzieher im »Dritten Reich«. W: M. Görtemaker, K. Hübener (red.), *Schwert der Justiz. Das Gerichtsvollzieherwesen in Deutschland von 1800 bis zur Gegenwart* (s. 59–100). Berlin-Brandenburg: BeBra Wissenschaft Verlag.

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest analiza prawno-porównawcza statusu i zadań komornika w Polsce oraz Niemczech. Podjęto próbę nakreślenia historii tego zawodu w obydwu krajach. Następnie przedstawiono modele wykonywania zawodu komornika, wskazując podobieństwa i różnice. Pokrótce opisano podstawy prawne działalności komorników w Polsce oraz Niemczech, porównano tytuły wykonawcze, jak również pochyłono się nad rozwiązaniami usprawniającymi współpracę międzynarodową. Artykuł stanowi analizę i zarazem oferuje propozycję ulepszeń i rozwiązań, mogących przyczynić się do sprawniejszej egzekucji zarówno w obydwu opisywanych krajach, jak i w całej Unii Europejskiej.

SŁOWA KLUCZOWE: status komornika w Polsce, status komornika w Niemczech, egzekucja komornicza, międzynarodowe postępowanie egzekucyjne

Summary

The purpose of this article is to provide a comparative legal analysis of the status and duties of the bailiff in Poland and Germany. It attempts to outline the history of this profession in both countries. It then presents models for the profession of the bailiff, highlighting similarities and differences. The legal basis for the activities of bailiffs in Poland and Germany is briefly described, enforcement titles are compared, and solutions to improve international cooperation are discussed. The article provides an analysis and, at the same time, proposes improvements and solutions that could contribute to more efficient judicial enforcement in the described countries as well as in the entire European Union.

KEYWORDS: status of the bailiff in Poland, status of the bailiff in Germany, judicial enforcement, international enforcement proceedings

Nota o autorze

Bartosz Stróżewski – dr, Akademia Nauk Stosowanych WSGE im. Alcide De Gasperi w Józefowie; główne obszary działalności naukowej: egzekucja komornicza, status komornika, prawo rzymskie; e-mail: bzstrozewski@gmail.com; ORCID: 0000-0002-1057-3983.